

Socijalna skrb u Švicarskoj

Pod socijalnom skrbi podrazumijevamo državnu potporu onima koji imaju materijalne poteškoće i ne mogu sami osigurati sredstva za podmirenje temeljnih životnih potreba. Organizacija socijalne skrbi u Švicarsko nije jedinstvena na državnoj razini i u nadležnosti je kantona koji je nerijetko spuštaju na općine, tako da su razlike od kantona do kantona i od općine do općine katkada veoma velike. To je jedan od razloga što je Švicarska konferencija za socijalnu skrb (SKOS) izradila smjernice koje služe objedinjenju različitih pravila u kantonima i općinama koje oni mogu, ali i ne moraju prihvatiti. Socijalnu skrb u Švicarskoj mogu zatražiti punoljetne osobe koje imaju trajno mjesto prebivališta u njoj i koje, u trenutku prijave nadležnoj službi socijalne skrbi, ne mogu sebi osigurati neophodna sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba. Za maloljetne osobe vrijede posebna pravila. Novčana sredstva za državnu socijalnu skrb osiguravaju porezni obveznici.

Temeljne odrednice

Pod socijalnom skrbi prvenstveno se podrazumijeva novčana potpora koju ugroženoj osobi daju kanton ili općina za pokrivanje temeljnih životnih potreba, troškova stanovanja i zdravstvenoga osiguranja.

Pod **temeljnim životnim potrebama** podrazumijevaju se izdatci za hranu, odjeću i obuću, kućne i higijenske potrepštine, te izdatci za struju, telefon, prijevoz, osiguranje stana, školskih potreba djece,... Smjernice SKOS-a za podmirenje temeljnih životnih troškova, predviđaju paušalne mjesečne iznose kako slijedi:

- samac do 25 godina starosti dobit će Fr.789.-, stariji od 25 godina Fr.986.-,
- bračni par bez djece Fr.1509.-
- bračni par s jednim djetetom Fr.1834.-
- bračni par s dvoje djece Fr.2110.-
- s troje djece Fr. 2386.-
- obitelj s više od troje djece za svako daljnje dijete dobit će dodatnih Fr.200.-.

Troškovi stanarine izračunavaju se prema zakonskim odrednicama kantona/općine vodeći računa o broju osoba koje stanuju u tom stanu. Ovdje posebice valja istaknuti da služba socijalne skrbi može, ukoliko stan cijenom premašuje uobičajenu granicu za predviđeni broj osoba, zahtijevati najam manjega i jeftinijega stana. Tražitelji socijalne skrbi, koji se uredno pridržavaju tih ograničenja, redovito dobivaju i jednokratnu novčanu pomoć za troškove preseljenja.

Kod je riječ o zdravstvenom osiguranju priznaju se troškovi samo osnovnog zdravstvenog osiguranja, dodatnog u pravilu ne, osim u iznimnim slučajevima. U pravilu su svi koji dobivaju socijalnu pomoć oslobođeni plaćanja premije za zdravstveno osiguranje. (Krankenkasse Prämienverbilligung). Službe socijalne skrbi također preuzimaju troškove hitnih intervencija kod zubara, kao i ostala nužna liječenja, uz obveznu prethodnu obavijest nadležne službe o neophodnosti liječničke intervencije kao i visini predviđenih troškova. Ako se ne poštuje taj redoslijed, služba socijalne skrbi može odbiti plaćanje dospjelih računa.

Osim ovih temeljnih potreba (Grundbedarf 1) službe koje odlučuju o socijalnoj skrbi, u pravilu odobravju i tzv. **posebne dodatke** pojedincu ili obitelji sukladno situaciji u kojoj se trenutno nalaze. Tako primjerice mogu obitelji s malom djecom odobriti dodatna novčana sredstva za čuvanje djece za vrijeme dok roditelji rade ili traže zaposlenje. Obvezu traženja zaposlenja imaju roditelji čije je najmlađe dijete navršilo 3 godine starosti.

Također je moguća mjesečna isplata tzv. **integracijskih dodataka** osobama koje nisu zaposlene od 100 do 300 franaka po osobi i najviše Fr.850.- po obitelji.

Troškove održavanja i osiguranja automobila uglavnom ne preuzimaju, osim u iznimnim slučajevima kada je to, primjerice, nužno zbog traženja zaposlenja ili putovanja do radnoga mjesta.

Nadležne službe također mogu odobriti određene novčane dodatke ako je riječ o društvenoj ili radnoj integraciji osoba koje primaju socijalnu potporu. Iako se pod socijalnom skrbi uglavnom podrazumijevaju materijalne potpore, ovdje je nužno naglasiti da službe socijalne skrbi pružaju i druge oblike pomoći poput savjetovanja, motivacijske potpore pri traženju zaposlenja i sl. Važno je istaknuti da službe socijalne skrbi ne preuzimaju niti plaćaju osobne dugove (krediti, nepodmirenje porezne obveze...) svojih štićenika.

Obiteljima ili pojedincima koji imaju novčanih poteškoća savjetuje se da se jave službi socijalne skrbi u svojoj općini prije nego potroše sve novčane zalihe, jer se može dogoditi da im izdatci i nakon odobrenja materijalne pomoći budu veći od odobrene novčane potpore zbog nepredviđenih računa. Moguće je biti korisnikom socijalne skrbi i uz posjedovanje određenog novčanog iznosa, tzv. „Vermögensfreibetrag“. Preporučeni iznosi su iznosi Fr. 4000.-za pojedinca, Fr.8000.- za bračni par i najviše Fr.10 000.- za obitelj s djecom, ali općine mogu odrediti i manje iznose, primjerice Fr.1500.- za pojedinca.

Prijava

Tko ima poteškoća s podmiranjem temeljnih životnih potreba treba se, pomoću odgovarajućega obrasca, prijaviti nadležnoj općinskoj službi socijalne skrbi u općini stanovanja. Opća osobna i obiteljska situacija bit će razjašnjena već na prvom razgovoru. Veoma je važno pravodobno dostavljati tražene dokumente i uredno ispunjavati obveze koje bude tražila nadležna služba. U slučaju kašnjenja i neopravdana nemara, nadležne službe socijalne skrbi mogu smanjiti davanja za temeljne životne potrebe i do 30% u trajanju do godinu dana. U iznimnim slučajevima, ako netko primjerice odbije ponuđeno radno mjesto, mogu potpuno obustaviti novčanu potporu.

Službe za socijalnu skrb dužne su svoje odluke pismeno priopćiti korisniku, na koje se on onda, u zakonski predviđenom roku, može žaliti, posebice kada odlučuju o mjesečnom iznosu socijalne skrbi i o njenom skraćanju.

Ako tražitelj socijalne skrbi posjeduje vlastiti stan ili kuću, nadležne službe u pravilu traže njihovu prodaju. Također se prigodom prijave i provjere materijalne situacije tražitelja socijalne skrbi, provjerava moguća obveza pomaganja nekoga iz uže rodbine. Tu se misli poglavito na imućne roditelje koji su obvezni materijalno pomoći svojoj ugroženoj djeci i obratno. Ta obveza ne obuhvaća braću i sestre, odnosno širu rodbinu tražitelja i primatelja socijalne potpore.

Primljena materijalna pomoć se mora vratiti i to u pravilu kada primatelj dosegne uvjete da se može brinuti sam o sebi tj. ako određeno vrijeme zarađuje osjetno više nego mu je potrebno za podmirivanje temeljnih životnih troškova. Zakonski propisi o načinu i dinamici vraćanja su, od kantona do kantona, odnosno od općine do općine, različiti.

Valentina Matolić/ ožujak 2022